

ความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา

The Human Stability According to Buddhist Principles

Phra Ari Sarya

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Lamphun Buddhist College.

Corresponding Author, Email: someoneimportant285@gmail.com

Received: 2022-12-06 Revised: 2022-12-20 Accepted: 2022-12-26

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งเน้นการสำรวจความหมายและรากฐานของความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ตามมุมมองของพระพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่เน้นความสุขที่แท้จริงและความสงบสุขภายในใจ ความมั่นคงในชีวิตจากมุมมองของพระพุทธศาสนามีการอธิบายว่าเป็นการหลีกเลี่ยงและจัดการกับความทุกข์ ความเครียด และความวิตกกังวล โดยพิจารณาจากหลักการและธรรมะที่สำคัญ คือศีล 5 ซึ่งประกอบด้วย 1. การเว้นจากการฆ่าสัตว์ 2. การเว้นจากการลักทรัพย์ 3. การเว้นจากการประพฤติดีในกาม 4. การเว้นจากการพูดเท็จ และ 5. การเว้นจากการดื่มสุราและเสพของมึนเมา ศีล 5 เป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงในชีวิตทั้งทางกาย จิตใจ สังคม จิตวิญญาณ และศีลธรรม ความมั่นคงในชีวิตตามพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็นหลายประเภท ได้แก่ ความมั่นคงทางกายภาพ ความมั่นคงทางจิตใจ ความมั่นคงทางสังคม และความมั่นคงทางศีลธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างชีวิตที่มีคุณค่าและสงบสุข การรักษาศีล 5 ช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีระเบียบวินัย ลดความทุกข์และความขัดแย้งภายในใจ และสร้างสังคมที่มีความสงบสุข การศึกษานี้เสนอว่าการปฏิบัติตามศีล 5 เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการบรรลุความมั่นคงในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งจะส่งผลดีต่อชีวิตของบุคคลและสังคมโดยรวม

คำสำคัญ: พระพุทธศาสนา, ความมั่นคง, การดำเนินชีวิต, ศีลห้า

Abstract

This academic article explores the concept of security in human life from a Buddhist perspective, which emphasizes true happiness and inner peace. In Buddhism, life security is understood as managing and avoiding suffering, stress,

and anxiety through key teachings, particularly the Five Precepts: 1) Abstaining from taking life, 2) Abstaining from theft, 3) Abstaining from sexual misconduct, 4) Abstaining from false speech, and 5) Abstaining from intoxicants. These precepts form the basis for physical, mental, social, spiritual, and moral security. Adhering to them helps individuals live with discipline, reduce inner conflict, and foster a peaceful society. The study suggests that following the Five Precepts is an effective path to achieving life security according to Buddhist principles, benefiting both individuals and society.

Keywords: Buddhism, Security, Life Conduct, Five Precepts

บทนำ

ความมั่นคงในชีวิตมนุษย์เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในทุกวัฒนธรรมและศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระพุทธศาสนาที่ได้มีการบรรยายถึงความมั่นคงในแง่มุมที่ลึกซึ้งและละเอียดอ่อน พระพุทธศาสนาเข้าใจว่าความมั่นคงในชีวิตไม่ได้หมายถึงเพียงแค่ความปลอดภัยทางกายภาพ แต่ยังครอบคลุมถึงความมั่นคงทางจิตใจ สังคม และศีลธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนา ความมั่นคงที่แท้จริงเริ่มต้นจากการเข้าใจธรรมชาติของความทุกข์ ซึ่งเป็นสภาพที่บุคคลไม่สามารถทนได้โดยง่าย ความทุกข์หรือความไม่มั่นคงในชีวิตเกิดจากการยึดมั่นในชั้น 5 และการไม่สามารถรักษาสภาพเดิมไว้ได้เนื่องจากสรรพสิ่งที่หม่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามเหตุปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้

ความมั่นคงในชีวิตตามพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็นสามระดับหลัก คือ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางจิตใจ และความต้องการทางสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยความต้องการพื้นฐานที่สำคัญ เช่น การมีอาหารที่เพียงพอ การมีความเชื่อและการศึกษาพุทธปัญญา รวมถึงการมีความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม หลักธรรมที่สำคัญเพื่อการสร้างความมั่นคงในชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา คือ การรักษาศีล 5 ซึ่งเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย และลดความทุกข์ ความกดดัน ความเครียด และความวิตกกังวล การปฏิบัติตามศีล 5 จะส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในทั้งกาย ใจ สังคม และศีลธรรมและเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องของแนวคิดเหล่านี้กับปัญหาที่มนุษย์เผชิญอยู่ในปัจจุบันการพิจารณาถึงแนวคิดพื้นฐานเรื่องความมั่นคงของมนุษย์จะต้องเน้นที่ลักษณะสำคัญ 6 ประการดังนี้ ความมั่นคงของมนุษย์เป็นปัญหาสากล กล่าวคือ

1. เรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ในทุกหนทุกแห่ง ทั้งในประเทศที่ร่ำรวยและยากจน คนเราเผชิญกับสิ่งคุกคามหลายอย่างคล้าย ๆ กัน เช่น การว่างงาน ยาเสพติด อาชญากรรม

มลพิษและการละเมิดสิทธิมนุษยชน ถึงแม้ว่าความรุนแรงของสิ่งคุกคามเหล่านี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่สิ่งคุกคาม ความมั่นคงของมนุษย์เหล่านี้มีอยู่จริง และกำลัง มีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

2. องค์ประกอบของความมั่นคงของ มนุษย์นั้นเกี่ยวพันกัน กล่าวคือ เมื่อประชากร ในบางประเทศต้องประสบภัยต่อความมั่นคง ประเทศอื่น ๆ ก็ดูเหมือนว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบร่วมกันไปด้วยการขาดแคลนอาหาร โรคระบาด มลภาวะ การค้า ยาเสพติด การก่อการร้าย ความขัดแย้ง ทางเชื้อชาติ และความแตกสลายทางสังคม ไม่ได้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดตามลำพังอยู่ในพรมแดนของแต่ละประเทศต่อไปเพื่อสืบเนื่องจากปัญหาเหล่านี้กระทบไปทั่วโลก

3. ความมั่นคงของมนุษย์เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้นได้ง่ายหากมีการป้องกันล่วงหน้า ดีกว่าที่จะมาตามแก้ไขภายหลัง การจัดการกับภัยเหล่านี้ตั้งแต่ต้นจะมีการสูญเสียน้อยกว่า ตัวอย่างเช่น การรักษาสุขภาพร่างกายของตนเองไม่ให้ติดโรคภัย เมื่อมีการป้องกันและดูแลสุขภาพสม่ำเสมอจะทำให้มนุษย์มีสุขภาพ ร่างกาย แข็งแรงจะทำให้ลดภาระทางเศรษฐกิจ ของประเทศได้อีกทางด้วย

4. ความมั่นคงของมนุษย์เป็นเรื่องที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับ การดำรงชีวิตของมนุษย์ พวกเขามีสิทธิเสรีภาพ ที่จะเลือกกระทำการที่ต้องให้ความสนใจ มนุษย์ ในการดำเนินชีวิตในสังคม การมีสิทธิเสรีภาพ ที่จะเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถกระทำ ได้ การให้โอกาสทางสังคม และความสามารถ ที่จะเลือกว่าจะใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความขัดแย้ง หรือสันติภาพ

5. การศึกษาซึ่งบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ เพราะช่วยเพิ่มศักยภาพและความรู้ให้กับประชาชน การศึกษาไม่เพียงแต่เพิ่มทักษะในการทำงาน แต่ยังเสริมสร้างความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองในสังคม การเข้าถึงการศึกษาทำให้ประชาชน มีโอกาสพัฒนาตนเองและชุมชนได้อย่างยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ

6. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคมสามารถเพิ่มความมั่นคงของมนุษย์อย่างยั่งยืน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ซึ่งช่วยเพิ่มความมั่นคงทั้งในระดับบุคคลและสังคมทั้งหมด

ดังนั้น การรักษาความมั่นคงของมนุษย์ไม่ควรมุ่งเน้นเพียงความมั่นคงทางวัตถุและสถานะทางสังคม แต่ควรให้ความสำคัญกับความมั่นคงภายในจิตใจตามหลักพระพุทธศาสนา ความมั่นคงของมนุษย์เป็นปัญหาสากลที่ส่งผลกระทบข้ามประเทศ การป้องกันปัญหาล่วงหน้า

และการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่องสามารถลดภาระทางเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ การเน้นสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการเลือกดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพมีความสำคัญ การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและความรู้ให้กับประชาชน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนพร้อมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคมสามารถเพิ่มความมั่นคงของมนุษย์อย่างยั่งยืน ประเทศต่างๆ ควรร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อข้ามพรมแดน เพื่อสร้างความมั่นคงของมนุษย์ที่ยั่งยืนและมีคุณภาพในทุกระดับ

บทความนี้จะสำรวจความหมายและรากฐานของความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ในมุมมองทางพระพุทธศาสนา โดยเน้นการวิเคราะห์ความสำคัญของข้อ 5 และประเภทต่าง ๆ ของความมั่นคงที่มีผลต่อชีวิตมนุษย์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินชีวิตที่นำไปสู่ความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

เนื้อหา

1. รากฐานและความหมายของความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ในมุมมองทางพระพุทธศาสนา

รากฐานและความหมายของความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ในมุมมองทางพระพุทธศาสนา มาจากความไม่มั่นคง นั่นคือความทุกข์ โดยความทุกข์ในที่นี้ หมายถึง ธรรมชาติใด อันบุคคล พึงทนได้โดยยาก ธรรมชาตินั้นชื่อว่าทุกข์ (สำหรับบุคคลพึงทนได้โดยยาก) (พระอัครังสะเถระ, 2523: 26) และในพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ของ (พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต), 2533: 954) ยังได้ระบุความหมายของคำว่า ทุกข์ไว้ 2 ประเด็น คือ 1. สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก สภาพที่คงทน อยู่ไม่ได้ เพราะถูกบีบคั้นด้วยทรมานเกิดขึ้นและความดับสลาย เนื่องจากต้องเป็นไปตามเหตุปัจจัยที่ไม่ขึ้นต่อตัวมันเอง 2. สภาพที่ทนได้ยาก ความรู้สึกไม่สบาย ได้แก่ ทุกข์เวทนา โดยรวมแล้วกล่าวได้ว่า ทุกข์ หมายถึงทรมานถึงขั้นในชั้น 5 ดังที่ปรากฏในพระวินัยปิฎกว่า “ข้อนี้เป็นทุกข์ในอริยสัจ คือ แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์ แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์ แม้ความเจ็บก็เป็นทุกข์ แม้ความตายก็เป็นทุกข์ ความประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ความไม่ได้สิ่งที่ปรารถนาก็เป็นทุกข์ โดยย่อย่อ อุปาทานชั้น 5 เป็นทุกข์ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2539: 324-328) และในพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ของพระเทพเวที ยังได้ระบุความหมายของคำว่าทุกข์ไว้ 2 ประเด็น คือ 1) สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก, สภาพที่คงทนอยู่ไม่ได้ เพราะถูกบีบคั้นด้วยทรมานเกิดขึ้นและความดับสลาย เนื่องจากต้องเป็นไปตามเหตุปัจจัยที่ไม่ขึ้นต่อตัวมันเอง 2) สภาพที่ทนได้ยาก, ความรู้สึกไม่สบาย ได้แก่ ทุกข์เวทนา

สรุปได้ว่า ความทุกข์หรือความไม่มั่นคงในพระพุทธศาสนาหมายถึงสภาพที่ขัด

แย้งกับความสุข ถูกบีบคั้นอยู่ตลอดเวลาด้วยภาวะตามธรรมชาติที่ครอบคลุมสรรพสิ่ง ทำให้ไม่สามารถรักษาสภาพเดิมไว้ได้ เนื่องจากสรรพสิ่งทั้งหลายไม่มีความเป็นใหญ่ของตนเอง ต้องอาศัยปัจจัยอื่นในการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การยึดมั่นในชั้นรื้อทำจึงเป็นสาเหตุแห่งทุกข์

ความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา คือ ความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขทั้งตนเองและผู้อื่น ครอบคลุมความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ 3 ระดับดังนี้คือ

1) **ความต้องการทางร่างกาย** หมายถึง ความต้องการปัจจัย 4 คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

2) **ความต้องการทางจิตใจ** หมายถึง ความต้องการสิ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ซึ่งเป็นความต้องการทางความเชื่อต่อศาสนา เพื่อบรรเทาความหวาดกลัวในจิตใจมนุษย์ เช่น การบูชา ต้นไม้ ภูเขา เทพเจ้าต่าง ๆ และการพัฒนาพุทธปัญญา เช่น หลักธรรมไตรลักษณ์ และอริยสัจ 4 เพื่อยกระดับจิตสู่ความรู้แจ้งสัจธรรมของชีวิตและธรรมแท้

3) **ความต้องการทางสังคม** หมายถึง ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ตั้งแต่การอยู่ร่วมในครอบครัวจนถึงสังคมขนาดใหญ่ด้วยความสันติสุข ดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติศีล 5 เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของมนุษย์ การได้รับความยอมรับและดูแลจากสังคม การปกป้องคุ้มครอง และการรักษามลประโยชน์ รวมถึงสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตในสังคม (พลสรรค์ สิริเดชนนท์ และ พูนชัย ปันธิยะ, 2561: 160-165)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2556: 235-270) ให้ทัศนะว่า ความมั่นคง ของมนุษย์นั้น ต้องเริ่มต้นด้วยความมั่นคงปลอดภัยทางด้านร่างกายที่จะเป็นฐานให้ชีวิตเป็นอยู่ได้ แล้วก็มีความมั่นคงทางจิตใจ และ อีกหนึ่ง คือ ความมั่นคงทางสังคม สามอย่างนี้เป็นพื้นฐานมาแต่เดิม ส่วนความมั่นคงด้านอื่น ๆ มักจะเป็นของเพิ่มขึ้นมาทีหลัง ขึ้นอยู่กับกาลเทศะ หรือยุคสมัย ยกตัวอย่างเช่น ความมั่นคงทางนิเวศ (Environmental Security) ซึ่งเพิ่งเริ่มได้รับความนิยมนหรือยอมรับกันในช่วงที่คนตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องความเสื่อมโทรมของ สภาพแวดล้อม ในยุคใหม่ ความมั่นคง (Security) ของมนุษย์ในความหมายทางพระพุทธศาสนา คือ สภาวะที่มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ไป สู่สภาพที่มีความสุข ซึ่งสภาวะทุกข์อาจเทียบ ได้กับสภาวะที่เกิดขึ้นจากความกดดัน (Stress) ความเครียด (Tension) และความวิตกกังวล (Anxiety) ของชาวตะวันตก

2. องค์ประกอบหลักธรรมคำสอนเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา

หลักธรรมคำสอนเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา มีหลายองค์

ประกอบที่สามารถกำจัดสภาวะทุกข์ ความกดดัน ความเครียดและความวิตกกังวลของมนุษย์ ได้ตั้งนั้น องค์ประกอบของความมั่นคง ของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนาดังกล่าว คือศีล 5 ประการ หมายถึง ทางแห่ง กุศลกรรม ทางทำความดีกรรมดีอันเป็นทางนำ ไปสู่ความเจริญหรือ สุตติศีล 5 เป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ช่วยให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย ประกอบด้วย 1. เว้นจากการฆ่าสัตว์ 2. เว้นจากการลักทรัพย์ 3. เว้นจากการประพฤติดินเนกาม 4. เว้นจากการพูดเท็จ 5. เว้นจากการดื่มสุราและเสพของมีนเมา การรักษาศีล 5 จะช่วยให้มนุษย์มีความ มั่นคงทั้งทางกายและจิตใจ ป้องกันไม่ให้เกิดเป็นทาสของกิเลสตัณหา และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข

3. ความสำคัญของศีล 5

ศีล 5 เป็นหลักธรรมคำสอนพื้นฐานในพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งใน การสร้างความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ทั้งในด้านกายและจิตใจ ศีล 5 ไม่เพียงแต่เป็นข้อกำหนด ในการปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีและปลอดภัย แต่ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มนุษย์สามารถ จัดการกับสภาวะทุกข์ ความกดดัน ความเครียดและความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้คือ 1. เว้นจากการฆ่าสัตว์ การละเว้นจากการเบียดเบียนชีวิตของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือ มนุษย์ ทำให้เกิดความเมตตาและกรุณาต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ซึ่งส่งผลให้มนุษย์รู้สึกสงบและมีจิตใจที่ เบิกบาน ไม่ต้องกังวลหรือรู้สึกผิดบาปจากการทำร้ายสิ่งมีชีวิตอื่น (สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ, 2549: 45-50) 2. เว้นจากการลักทรัพย์ การไม่ลักทรัพย์หรือขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น ช่วยสร้างความไว้วางใจในสังคม และทำให้ตนเองไม่ต้องตกอยู่ในความกลัวจากการถูกจับได้ หรือการลงโทษทางกฎหมาย ส่งผลให้เกิดความมั่นคงในด้านความปลอดภัยและความสัมพันธ์ ที่ดีในสังคม 3. เว้นจากการประพฤติดินเนกาม การละเว้นจากการมีความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องทางศีลธรรม ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวและคู่ชีวิตมีความมั่นคง ไม่ เกิดปัญหาความขัดแย้งหรือความหึงหวงในครอบครัว 4. เว้นจากการพูดเท็จ การพูดความจริง เป็นพื้นฐานของความซื่อสัตย์และความน่าเชื่อถือ การละเว้นจากการพูดเท็จทำให้เกิดความเชื่อ ถือและไว้วางใจจากผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมและป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดจาก การโกหกหรือบิดเบือนความจริง 5. เว้นจากการดื่มสุราและเสพของมีนเมา การหลีกเลี่ยงจาก การดื่มสุราและเสพสิ่งที่ทำให้มีนเมา ช่วยรักษาความมีสติและความสามารถในการตัดสินใจ ที่ดี นำไปสู่การมีชีวิตที่มีระเบียบวินัย และป้องกันการทำร้ายตนเองหรือผู้อื่นจากการขาดสติ (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2540: 53-56)

พระพุทธทาสภิกขุได้อธิบายถึงความสำคัญของศีล 5 ไว้ว่าเป็นพื้นฐานของชีวิตที่ดี และการปฏิบัติธรรม ท่านเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรักษาศีล 5 เพื่อการดำรงชีวิตอย่างสงบ

สุขและความสามารถในการปฏิบัติธรรมที่สูงขึ้นได้ (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช, 2545: 92-95)

สมเด็จพระญาณสังวรได้กล่าวถึงศีล 5 ว่าเป็นแนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่ความสุขและความมั่นคงในชีวิต และส่งเสริมให้ประชาชนรักษาศีล 5 เพื่อความเป็นระเบียบวินัยและความสงบในสังคม ศีล 5 เป็นหลักธรรมพื้นฐานในพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งในด้านกายและจิตใจ ศีล 5 ไม่ได้เป็นเพียงข้อกำหนดทางศีลธรรมที่ควรปฏิบัติเพื่อชีวิตที่ดีและปลอดภัยเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์สามารถจัดการกับสภาวะทุกข์ ความกดดัน ความเครียด และความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ โดยที่การรักษาศีล 5 นี้ยังช่วยส่งเสริมให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีความสามัคคี

1) เว้นจากการฆ่าสัตว์ การละเว้นจากการทำร้ายและเบียดเบียนชีวิตของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือมนุษย์ เป็นการส่งเสริมความเมตตาและกรุณา ทำให้เกิดความสงบและความเบิกบานในจิตใจของผู้ปฏิบัติ ไม่ต้องกังวลหรือรู้สึกผิดจากการทำร้ายผู้อื่น การปฏิบัตินี้ยังสร้างสังคมที่ปราศจากความรุนแรงและความเกลียดชัง สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2) เว้นจากการลักทรัพย์ การไม่ลักทรัพย์หรือขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น ส่งเสริมความซื่อสัตย์และสร้างความไว้วางใจในสังคม ทำให้ตนเองไม่ต้องตกอยู่ในความกลัวจากการถูกจับได้หรือการลงโทษทางกฎหมาย การปฏิบัตินี้ส่งผลให้เกิดความมั่นคงในด้านความปลอดภัยและช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความสามัคคีในชุมชน

3) เว้นจากการประพฤติผิดในกาม การละเว้นจากการมีความสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้องตามศีลธรรม เป็นการรักษาความมั่นคงและความสามัคคีในครอบครัว ป้องกันปัญหาความขัดแย้ง ความผิดหวัง และการแตกแยกในครอบครัว การปฏิบัติศีลข้อนี้จึงเป็นการรักษาสถาบันครอบครัวให้อยู่ในสภาพที่ดีและสงบสุข

4) เว้นจากการพูดเท็จ การพูดความจริงเป็นพื้นฐานของความซื่อสัตย์และความน่าเชื่อถือในสังคม การละเว้นจากการพูดเท็จช่วยสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจจากผู้อื่น ป้องกันความขัดแย้งและความเสียหายที่อาจเกิดจากการโกหกหรือบิดเบือนความจริง สังคมที่มีการยึดมั่นในความจริงจะเป็นสังคมที่มั่นคงและสงบสุข

5) เว้นจากการดื่มสุราและเสพของมึนเมา การหลีกเลี่ยงจากการดื่มสุราและเสพยาเสพติดทำให้มีสติและความสามารถในการตัดสินใจที่ดี การปฏิบัติข้อนี้ช่วยให้บุคคลดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบวินัยและป้องกันการทำร้ายตนเองหรือผู้อื่นจากการขาดสติ นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคมที่เกิดจากการเสพยาเสพติดและสิ่งมึนเมา

พีเตอร์ ฮาร์วีย์ (2000: 210) และได้ทำการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับจริยธรรมในพุทธศาสนา รวมถึงศีลห้า งานของฮาร์วีย์ได้สำรวจมิติทางจริยธรรมของพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นที่บทบาทของศีลห้าในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับพฤติกรรมที่มีศีลธรรมและการพัฒนาจิตวิญญาณในประเพณีพุทธศาสนา ในหนังสือ An Introduction to Buddhist Ethics: Foundations, Values and Issues (2000) ฮาร์วีย์ได้กล่าวถึงความสำคัญของศีลห้า โดยอธิบายว่าศีลเหล่านี้ช่วยแนะนำผู้ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่ลดความรุนแรงและส่งเสริมความเมตตา ความซื่อสัตย์ และการมีสติ เขาได้ชี้ให้เห็นว่าศีลห้าไม่ใช่เพียงแค่งูห้าม แต่เป็นแนวทางที่เป็นบวกซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถปลูกฝังวิถีชีวิตที่สงบและมีศีลธรรม ตรงกับเป้าหมายที่กำกับของการปฏิบัติทางพุทธศาสนา

มุมมองนี้เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ศึกษาจริยธรรมในพุทธศาสนา เนื่องจากมันให้ความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับวิธีที่แนวทางเหล่านี้ยังคงมีอิทธิพลต่อชีวิตทางศีลธรรมและจิตวิญญาณของชาวพุทธในปัจจุบัน

ดังนั้น ศีล 5 เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยการรักษาศีล 5 ไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อตนเองในด้านกายและจิตใจ แต่ยังช่วยสร้างสังคมที่สงบสุขและมั่นคง นำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่มีคุณค่าและสังคมที่มีความเป็นระเบียบวินัย การปฏิบัติตามศีล 5 จึงเป็นการวางรากฐานของชีวิตที่ดีและเป็นหนทางสู่การบรรลุความสุขและความสงบในชีวิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

4. ประเภทของความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา

ประเภทของความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา สามารถแบ่งออกเป็นหลายด้านตามหลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตเพื่อความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าในชีวิตของมนุษย์ ทั้งในทางกาย จิตใจ และสังคม แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 5 ประเภทคือ

1) ความมั่นคงทางกายภาพ (Physical Security)

ความมั่นคงทางกายภาพในพระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับการมีชีวิตที่ปลอดภัยปราศจากการรบกวนหรือเบียดเบียน ซึ่งสัมพันธ์กับการรักษาศีลข้อที่ 1 (เว้นจากการฆ่าสัตว์) และข้อที่ 2 (เว้นจากการลักทรัพย์) การไม่เบียดเบียนชีวิตหรือทรัพย์สินของผู้อื่นช่วยสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงและปราศจากความกลัว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2533: 112-115) การปฏิบัติตามศีลช่วยให้มีชีวิตที่มั่นคงและปลอดภัยจากความกลัวและอันตรายต่างๆ เพราะการที่เราเคารพชีวิตและทรัพย์สิน

ของผู้อื่น ก็เป็นการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของตัวเองเช่นกัน

2) ความมั่นคงทางจิตใจ (Mental Security)

ความมั่นคงทางจิตใจเกิดจากการมีจิตใจที่สงบและมั่นคง ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติธรรมและรักษาศีล โดยเฉพาะศีลข้อที่ 3 (เว้นจากการประพฤตินอกใจ) และข้อที่ 4 (เว้นจากการพูดเท็จ) ซึ่งช่วยลดความวิตกกังวล ความหึงหวง และความขัดแย้งทางจิตใจ การมีจิตใจที่มั่นคงทำให้สามารถเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในชีวิตได้อย่างมีสติและปัญญา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2549: 45-50) การมีจิตใจที่มั่นคงทำให้เราสามารถเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในชีวิตได้อย่างมีสติและปัญญา เพราะเรามีพื้นฐานที่แข็งแกร่งจากการปฏิบัติตามศีลและการพัฒนาจิตใจให้เป็นที่สงบและมั่นคง

3) ความมั่นคงทางสังคม (Social Security)

ความมั่นคงทางสังคมเกี่ยวข้องกับความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขและมีความสามัคคี การรักษาศีลข้อที่ 4 (เว้นจากการพูดเท็จ) และข้อที่ 5 (เว้นจากการดื่มสุราและเสพของมึนเมา) ช่วยสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจในสังคม ลดปัญหาความขัดแย้งและความแตกแยก การมีสังคมที่มั่นคงส่งเสริมให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัยและมีคุณภาพ (พระพุทธศาสนา, 2536: 78-82)

4) ความมั่นคงทางศีลธรรม (Moral Security)

ความมั่นคงทางศีลธรรมเกิดจากการดำเนินชีวิตตามหลักศีลธรรมที่ถูกต้อง การรักษาศีล 5 ช่วยให้บุคคลมีชีวิตที่เป็นระเบียบวินัยและมีคุณธรรม ซึ่งนำไปสู่ความเคารพตนเองและความเคารพจากผู้อื่น การมีความมั่นคงทางศีลธรรมช่วยให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมีสังคมที่เป็นระเบียบ (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2540: 53-56)

จะเห็นได้ว่าประเภทของความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนาไม่ได้จำกัดอยู่แค่ด้านใดด้านหนึ่ง แต่ครอบคลุมทั้งกาย จิตใจ สังคม และศีลธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้ทำงานร่วมกันเพื่อสร้างชีวิตที่สงบสุข มีคุณภาพ และมีความหมายในบริบทของการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา

ความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพุทธ มาจากความไม่มั่นคง คือ ความทุกข์ คำว่าทุกข์ มาจาก พุ พหูพจน์ แปลว่า ชั่ว, ยาก ขม ธาตุ ในความอดทน ลง กวี ปัจจัย สบที่ สุดธาตุ ช้อน ก เข้าไป สำเร็จรูปเป็นทุกข์ มีรูปวิเคราะห์ ตามหลักบาลีว่า ทุกฺเขน ขมิตพฺพนฺติ = ทุกข์ ทุกข์ แปลว่า ธรรมชาติใด อันบุคคลพึงทนได้โดยยาก ธรรมชาตินั้นชื่อว่าทุกข์ (สิ่งอันบุคคลพึงทนได้โดยยาก) ทุกข์ไว้ 2 ประเด็น คือ สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก, สภาพที่ทนอยู่ไม่ได้ เพราะถูกบีบคั้นด้วยความเกิด ขึ้นและความดับสลาย เนื่องจากต้องเป็นไปตามเหตุปัจจัยที่ไม่ขึ้นต่อตัวมันเอง สภาพ

ที่ทนได้ยาก ความรู้สึกไม่สบาย ได้แก่ ทุกขเวทนา

โดยรวมแล้วกล่าวได้ว่า ทุกข์ หมายถึง การยึดมั่นถือมั่นในขั้น 5 ดังที่ปรากฏในพระวินัยปิฎกว่า “ข้อนี้เป็นทุกข์หรือยัสัจ คือ แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์ แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์ แม้ความเจ็บก็เป็นทุกข์ แม้ความตายก็เป็นทุกข์ ความประสพกับสิ่งอันไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ความไม่ได้สิ่งที่ปรารถนาก็เป็นทุกข์ โดยย่อ อุปาทานขั้น 5 เป็นทุกข์” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 14: 21)

สรุปได้ว่า ความทุกข์หรือความไม่มั่นคงในพระพุทธศาสนาหมายถึงสภาพที่ แยกต่อความสุขถูกบีบคั้นอยู่ตลอดเวลาด้วยภาวะที่เป็นไปตามธรรมชาติที่ครอบคลุมนิสัย สิ่งทำให้สรรพสิ่งทั้งหลายไม่สามารถที่จะรักษาสภาพเดิมไว้ได้เนื่องจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่มี ความเป็นใหญ่ของตนเองต้องอาศัยปัจจัยอื่นเกิดขึ้นในรูปของกรรมสต่อเนื่องด้วย การยึดมั่น ในขั้นห้า จึงมีสภาพเป็นที่ตั้งแห่งทุกข์ (พระครูสมุห์วิมลภ ลูตส่วโร และคณะ, 2019: 509-501)

ในพระพุทธศาสนา “ความทุกข์” เป็นแนวคิดที่สำคัญและมีการอธิบายอย่างลึกซึ้งในพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ของพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าและพระสาวกได้กล่าวถึงความทุกข์ในหลายๆ สถานการณ์ ทั้งในการแสดงธรรมแก่สถานที่ต่างๆ และในบริบทที่แตกต่างกัน ทำให้การทำความเข้าใจความทุกข์ เป็นสิ่งที่สามารถทำได้หลายแง่มุมความทุกข์ในพระพุทธศาสนาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลักๆ ได้แก่

1) ทุกข์ทางกาย (ทุกขเวทนา) หมายถึงความเจ็บปวดหรือความไม่สบายกาย ซึ่งเกิดขึ้นจากสาเหตุต่างๆ เช่น ความเจ็บป่วย การบาดเจ็บ หรือการเสื่อมของร่างกาย เนื่องจากสังขารไม่เที่ยง

2) ทุกข์ทางใจ (โสกะและปริเทวะ) เป็นความทุกข์ที่เกิดจากความเศร้าโศก ความเสียใจ ความวิตกกังวล ความทุกข์นี้เกิดขึ้นจากการยึดติดในสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือความสัมพันธ์

3) ทุกข์จากการเกิด การแก่ การเจ็บ และการตาย (ชรามรณทุกข์) เป็นความทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับวงจรชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในชีวิตของมนุษย์ ทุกข์เหล่านี้เป็นผลมาจากการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างไม่สิ้นสุด

นอกจากนี้ ยังมีทุกข์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ทุกข์ประจำ และ ทุกข์อิงเหตุปัจจัย ทุกข์ประจำเกิดขึ้นจากการที่ชีวิตมนุษย์ต้องเจอกับความไม่แน่นอน เช่น การสูญเสียคนรัก การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม หรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ส่วนทุกข์อิงเหตุปัจจัยเป็นทุกข์ที่เกิดจากสาเหตุหรือปัจจัยเฉพาะ เช่น ความยากลำบากในชีวิตประจำวัน การต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจ

หรือความขัดแย้งในสังคม การทำความเข้าใจความทุกข์เหล่านี้เป็นกุญแจสำคัญในการปฏิบัติ ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อที่จะสามารถละวางความยึดติดและนำไปสู่การหลุดพ้นจาก ทุกข์ในที่สุด

5) ความมั่นคงของบุคคล คริวเรือนและชุมชน

ความมั่นคงของบุคคล คริวเรือนและชุมชนเป็นพื้นฐานของความมั่นคงมนุษย์ใน ระยะเวลาหลังได้มีความสนใจ และการเคลื่อนไหวในด้านนี้มากขึ้น สะท้อนถึงปัญหาที่หนักหน่วงที่ จะต้องเร่งแก้ไขคริวเรือนในประเทศมีประมาณ 17.88 ล้านคริวเรือน (สำนักสถิติแห่งชาติ ก.ค. 2545) ครอบครัวไทยโดยรวมมีรายได้ดีขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว แต่พบว่ายังมีคริว เรือน อีกร้อยละ 41.7 ที่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ โดยมีรายได้ต่ำกว่าราย จ่ายที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ในด้านคริวเรือน จากการสำรวจ สำมะโนคริวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบ ว่า คริวเรือนไทยทั้งหมดมีสตรีเป็นหัวหน้าคริว เรือน ถึงร้อยละ 25 ผู้สูงอายุซึ่งมีทั้งชายและ หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัวร้อยละ 24 ที่เหลือเป็น ชายกว่าร้อยละ 50 เล็กน้อย การสำรวจ นี้ควรเตือนต่อว่าฐานะคริวเรือนที่มีหญิงเป็นหัวหน้า เมื่อเทียบกับชายเป็นอย่างไร เพราะ สภาพนี้อาจเกิดจากพฤติกรรมที่ปรากฏบ่อยว่าชายละทิ้ง ภรรยาไป และครอบครัวที่หญิง เป็นหัวหน้ามีรายได้ไม่ดีนัก เหมือนดังที่เกิดในหลายประเทศ

สตรีไทยยังมีปัญหาด้านความเสมอภาคทั้งทางค่าจ้างแรงงาน และการมีบทบาท และ ตำแหน่งทางการเมืองอยู่อีกด้วย นอกจากนี้ ยังต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงส่วนบุคคล โดยเป็น เป้าของอาชญากรรม ตั้งแต่การข่มขืนไปจนถึงการโจรกรรม การประทุษร้ายไปจนถึง การค้า มนุษย์ (โครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย (TTMP) โดยการสนับสนุนของ สกว, 2549: 38)

ส่วนเด็กและเยาวชนไทยกลางโดยทั่วไปเด็กและเยาวชนไทยได้รับการเลี้ยงดู อย่าง ดีพอสมควร ได้รับการศึกษาจนอ่านออกเขียนได้เป็นอย่างน้อย แต่ก็ยังพบเด็กด้อย โอกาส จำนวนนับล้านคน ข้างล่างสำนักงานสภาการศึกษา (สกศ.) ระบุว่า มีเด็กด้อยโอกาส 6 ประเภท 1) เด็กถูกปล่อยปละละเลย 2) เด็กถูกละเมิดสิทธิ 3) เด็กที่ประพฤติดัวไม่เหมาะสม สม 4) เด็กพิการ 5) เด็กยากจน 6) เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์

ปัญหาพื้นฐาน ได้แก่ ความยากจน มีเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนทั่วประเทศ 1.3 ล้าน คน และเด็กที่ไม่ได้รับการดูแลอีกราว 5 ล้านคน กระทรวงศึกษาธิการเสนอนโยบาย ปฏิบัติ 5 ประการได้แก่ 1) จัดการศึกษาให้เด็กด้อยโอกาสอย่างเสมอภาคและทั่วถึง 2) จัดการ ศึกษา อย่างมีคุณภาพ เน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิตที่เหมาะสมของเด็กด้อยโอกาส 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้ มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของ เด็กด้อยโอกาส 4) จัดระบบการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อย โอกาส 5) สร้างและ

พัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ทั้งนี้ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นหัวใจของงานนี้

กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ กำเนิดและพัฒนาการของชุมชนในชนบทระยะใกล้เปิด ทางให้ทุนการเงินค่อยๆ ครอบงำทุนทางสังคม (Social Capital) ในพื้นที่นั้นๆ เหตุการณ์ที่ทำให้ชนบทเป็นแบบเมืองและขึ้นต่อเมืองมีเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ-การเมืองใหญ่จำนวนหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของชุมชนในประเทศไทย ทั้งที่ทำให้ชุมชนชนบทต้องขึ้นกับเมือง และชุมชนรักษาความเป็นตัวเองหรือทุนทางสังคมของตนไว้ได้ ในดินที่ทำให้ชนบท ขึ้นต่อเมือง ได้แก่

1) การขยายการปลูกพืชเศรษฐกิจ ซึ่งเดิมมีแต่ข้าวและยางพารา ออกไปยังพืช อื่น ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ปอ ไปจนถึงการปลูกพืชเมืองหนาว และไม้ผลต่างๆ เช่น ส้มทุเรียน ในระยะหลังยังมีการสนับสนุนให้ปลูกต้นยูคาลิปตัส ยางในภาคตะวันออกและภาค อื่น และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

2) การปฏิวัติสีเขียว ได้แก่ การพัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์ใหม่ขึ้น นำโดยทั้งหน่วยราชการและบริษัทเอกชน เช่น พันธุ์ข้าว ข้าวโพด พันธุ์สัตว์ เช่น ไก่ หมู โค ซึ่งทำให้เกิดการ เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์สมัยใหม่ที่เป็นแบบเชิงเดี่ยว ใช้สารเคมี ตลอดจนเครื่องจักรกลมาก

3) สงครามเย็น โดยเฉพาะสงครามอินโดจีน ที่ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นฐานทัพขนาดใหญ่ของสหรัฐ มีการตั้งกองทหารและฐานทัพสหรัฐทั้งในภาคกลาง ภาคตะวันออกหลายจังหวัด และยังใช้ไทยเป็นที่พักผ่อนและพักผ่อนของทหารอเมริกันด้วย เกิดการจ้างงานให้ทำในฐานทัพจำนวนมาก ตลอดจนเรื่องเมียเช่า หญิงบริการ และสินค้าพีเอ็กซ์ที่แพร่ระบาด

4) การส่งเสริมการลงทุนและการส่งออก ตั้งแต่ปี 2526 ได้มีการส่งเสริมการลงทุนอย่างสูงทำการผลิตเพื่อการส่งออก และกระจายการลงทุนไปยังต่างจังหวัดแทนที่จะกระจุกตัวในกรุงเทพฯ มีการตั้งนิคมอุตสาหกรรม การตั้งเขตอุตสาหกรรมในบริเวณชายฝั่ง ทะเลด้านตะวันออก และในปัจจุบันมีแนวคิดสร้างเขตเศรษฐกิจใหม่ทั่วประเทศ

5) กระแสโลกาภิวัตน์และเสรีนิยมใหม่ ในช่วง 10 กว่าปีมานี้ ทำให้การเผยแพร่ข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว กระแสบริโภคนิยมโดยผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะโทรทัศน์ และกองทัพนักขาย ทำให้วัฒนธรรมผู้บริโภคและการกระจายสินค้าลงสู่ชุมชนชนบทได้กว้าง ขวางรวดเร็วอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

สรุป

ความมั่นคงในชีวิตมนุษย์เป็นแนวคิดสำคัญที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ตามหลักพระพุทธศาสนา ความมั่นคงแท้จึงเริ่มต้นจากการเข้าใจธรรมชาติของความทุกข์ ซึ่งเกิดจากการยึดมั่นในขั้น 5 ที่ไม่สามารถรักษาสภาพเดิมไว้ได้ เนื่องจากสรรพสิ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การสร้างความมั่นคงในชีวิตจึงเน้นการรักษาศีล 5 ซึ่งช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย ลดความทุกข์ และสร้างความมั่นคงทั้งในด้านกาย จิตใจ และสังคม ทั้งนี้ การศึกษาและการมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์อย่างยั่งยืนในทุกระดับ

บรรณานุกรม

- พระครูสมุห์วัลลภ จิตส์วโร, พองจันทร์ สุขสวัสดิ์ ณ. อยู่ทยา. ประไพศิริ สันติทฤษฎีกร. (2562). “สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ในประเทศไทย”. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*. 10 (2).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2533). *พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงและเพิ่มเติม)*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2556). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพุทธทาสภิกขุ. (2536). *ศีล 5 เพื่อชีวิตที่ดี*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระอัครคังสะเถระ. (2523). *สัททนต์ปิฎก ธาตุมาลา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มูลนิธิภูมิพลโลกิย.
- พลสรศักดิ์ สิริเดชนนท์ และพูนชัย ปันธิยะ. (2561). “ความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา” *พินเนศวร์สาร*. 14 (2).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิภูมิพลโลกิย. (2523). *สัททนต์ปิฎก ธาตุมาลา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มูลนิธิภูมิพลโลกิย.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช. (2545). *ศีลธรรมประจำชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: กองทุนสังฆราช.
- สุชีพ บุญญาณภาพ. (2540). *หลักศีลธรรมในพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2549). *พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.